

กฎหมายล้มละลาย

การบรรยายครั้งที่ ๑๔

โดย อาจารย์ ดร.กนก จุลมนต์

ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลประจำ

กองผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกา

วันอังคารที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕

ณ เนติบัณฑิตยสภา

ผลของการล้มละลายเกี่ยวกับกิจการที่ได้กระทำไปแล้ว

๑. ม. ๑๑๐ คำสั่งของศาลที่ให้ยึดหรืออายัดทรัพย์สินของลูกหนี้ไว้ชั่วคราว (ป.วิ.พ.ม.๒๕๔(๑)) หรือหมายบังคับคดีแก่ทรัพย์สินของลูกหนี้
 - การบังคับคดีแพ่งได้สำเร็จบริบูรณ์แล้ว:
ระยะเวลาขอเฉลี่ยทรัพย์ ป.วิ.พ. ม. ๓๒๖

ป.วิ.พ.

- ม.๓๒๖ วรรคสี่ ในกรณีที่ยึดทรัพย์สินเพื่อขายทอดตลาดหรือจำหน่ายโดยวิธีอื่น คำร้องเช่นว่านี้ ให้ยื่นก่อนสิ้นระยะเวลา ๑๕ วัน นับแต่วันที่มีการขายทอดตลาดหรือจำหน่ายทรัพย์สินที่ขายทอดตลาดหรือจำหน่ายได้ในครั้งนั้นๆ
- วรรคห้า ในกรณีที่อายัดสิทธิเรียกร้อง ให้ยื่นคำร้องเสียก่อนสิ้นระยะเวลา ๑๕ วัน นับแต่วันชำระเงินหรือวันที่มีการขายทอดตลาดหรือจำหน่ายโดยวิธีอื่นซึ่งสิทธิเรียกร้องตามที่อายัดนั้นได้
- วรรคหก ในกรณีที่ยึดเงิน ให้ยื่นคำร้องเสียก่อนสิ้นระยะเวลา ๑๕ วัน นับแต่วันยึด

เมื่อศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์

๑. ศาลในคดีแพ่งได้มีคำสั่งให้ยึดหรืออายัดทรัพย์สินของลูกหนี้ไว้ชั่วคราวตาม ม. ๒๕๔ (๑): ต้องโอนการยึดหรืออายัดทรัพย์สินมาไว้ในคดีล้มละลายหมดทุกกรณี หรือ

๒. มีการบังคับคดีแพ่งเกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้ที่ถูกพิทักษ์ทรัพย์ค้างอยู่บ้างหรือไม่ ถ้ามี ก็ต้องดูว่าการบังคับคดีแพ่งนั้นพ้นกำหนดเวลาขอเฉลี่ยทรัพย์สินของเจ้าหนี้ตามคำพิพากษารายอื่นแล้วหรือไม่

เมื่อเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาในคดีแพ่งด้วยกันไม่สามารถขอเฉลี่ยได้ จพท.ก็ไม่สามารถไปรวบรวมเงินหรือสิ่งที่ได้มาจากการบังคับคดีแพ่งเข้ามาไว้ในคดีล้มละลายเช่นเดียวกัน

ผลของการล้มละลายเกี่ยวกับกิจการที่ได้กระทำไปแล้ว

- ถ้าการบังคับคดีแพ่งยังไม่สำเร็จบริบูรณ์ในวันที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ในคดีล้มละลาย ผลเป็นไปตาม ม. ๑๑๒
- วิธีแรก จพท. จะให้จบก. โอนการยึดทส. ในคดีแพ่งมารวมไว้ในคดีล้ม หรือจพท. จะขอให้จบก. ขายทส. ที่ยึดไว้และส่งเงินที่ได้จากการขายทอดตลาดไปรวมไว้ในคดีล้มก็ได้ [ม.๑๐๕(๑)]
- วิธีที่สอง ถ้าจบก. ได้ขายทส. ที่ยึดในคดีแพ่งไปแล้ว แต่ยังไม่พ้น ๑๕ วัน ลห. ถูกพท. เสียก่อน กรณีเช่นนี้ จพท. ก็จะให้จบก. โอนเงินที่ขายได้มาไว้ในคดีล้มละลาย (ม.๑๑๑)

- อนึ่ง แม้การบังคับคดีแพ่งยังไม่สำเร็จบริบูรณ์ในวันที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ คำสั่งพิทักษ์ทรัพย์จะไม่มีผลกระทบหากเข้าช้อยกเว้นใน ม.๑๑๐ ว.สาม
- กรณีม. ๑๑๐ ว.สาม ต่างจากม.๕๕ เจ้าหนี้มีประกันได้ดำเนินการบังคับแก่หลักประกันค้างอยู่ เช่น ฟ้องบังคับจำนอง คดียังอยู่ในระหว่างพิจารณาก็ดี หรือคดีอยู่ในชั้นบังคับคดีก็ดี แม้การดำเนินการบังคับคดีของเจ้าหนี้มีประกันจะยังไม่สำเร็จ จพท.จะใช้อำนาจตามม.๑๑๒ ให้จบค.โอนทรัพย์จำนองที่อยู่ระหว่างบังคับคดีมาไว้ในคดีล้มไม่ได้
(๕๓๔๔/๓๑, ๕๕๓/๓๘ และ ๗๗๓๒/๕๒)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๗๘๕๔/๒๕๕๓

โจทก์ผู้เป็นเจ้าหนี้มีประกันเหนือทรัพย์สินซึ่งจำนองของจำเลยที่ ๓ ย่อมมีสิทธิเลือกที่จะยื่นคำขอรับชำระหนี้หรือถ้าไม่ขอรับชำระหนี้เพราะเห็นว่าหลักประกันที่มีอยู่คุ้มกับจำนวนหนี้ โจทก์ก็ยังคงทรงสิทธิจำนองเหนือทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันอยู่ในลำดับเดิมต่อไป เมื่อโจทก์ไม่ขอรับชำระหนี้ หนี้ตามคำพิพากษาที่จำเลยที่ ๓ มีอยู่แก่จก.จึงไม่ใช่หนี้ อันพึงขอรับชำระได้ตามม. ๗๗ แม้จำเลยที่ ๓ ได้รับการปลดจากล้มละลาย ก็ไม่ทำให้จำเลยที่ ๓ หลุดพ้นจากหนี้จำนองที่มีอยู่แก่จก. จก.มีสิทธิร้องขอให้บังคับคดีตามคำพิพากษาแก่ที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างของจำเลยที่ ๓ ที่จำนองเป็นประกันแก่โจทก์ได้

คำพิพากษากฎีกาที่ ๕๕/๒๕๖๒

หนี้ที่โจทก์ยังบังคับจำเลยที่ ๒ ได้ตามม.๕๕ ย่อมหมายถึงหนี้ที่จะบังคับเอาแก่ทรัพย์สินจำนองซึ่งเป็นประกัน มิได้รวมถึงหนี้ส่วนที่ขาดหายคือทรัพย์สินที่จำนองออกขายทอดตลาดแล้วได้เงินไม่พอชำระหนี้ตามข้อตกลงท้ายสัญญาจำนองที่ต้องบังคับเอาแก่ทรัพย์สินอื่นของลูกหนี้ หนี้ดังกล่าวเป็นหนี้อันพึงจะขอรับชำระหนี้ แต่เจ้าหนี้มิได้ใช้สิทธิขอรับชำระหนี้ เมื่อจำเลยที่ ๒ ได้รับความปลดจากล้มละลาย จำเลยที่ ๒ ไม่หลุดพ้นจากหนี้จำนองที่มีอยู่แก่โจทก์ แต่ย่อมหลุดพ้นจากหนี้ส่วนที่ขาดหลังการบังคับจำนองฯ

๒. การเพิกถอนการฉ้อฉล

- Period approaching bankruptcy/Twilight zone
- มาตรา ๑๑๓ และ ๑๑๔
- ป.พ.พ. ม. ๒๓๗ “เจ้าหนี้ชอบที่จะร้องขอให้เพิกถอนเสียได้ซึ่งนิติกรรมใดอันลูกหนี้ได้กระทำลงทั้งที่รู้ว่าจะเป็นการให้เจ้าหนี้เสียเปรียบ แต่ความข้อนี้ท่านมิให้ใช้บังคับ ถ้าปรากฏว่าในขณะที่ทำนิติกรรมนั้น บุคคลซึ่งเป็นผู้ได้ลาภนอกแต่การนั้นมิได้รู้เท่าถึงข้อความจริงอันเป็นการให้เจ้าหนี้ต้องเสียเปรียบนั้นด้วย แต่หากกรณีเป็นการทำให้โดยเสนาหา ท่านว่าเพียงแต่ลูกหนี้เป็นผู้รู้ฝ่ายเดียวเท่านั้นก็พอแล้วที่ขอให้เพิกถอนได้...

หลักกฎหมายมีดังนี้

- ประการแรก: เป็นอำนาจของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ที่จะขอให้ศาลเพิกถอนการฉ้อฉลได้โดยไม่ต้องฟ้องคดีใหม่ (๖๔๘๔/๒๕๓๔) เจ้าหนี้ไม่มีสิทธิ
- ประการที่สอง: หน้าที่นำสืบ เมื่อ จพท. เป็นผู้มายื่นคำร้องต่อศาลขอให้เพิกถอนการฉ้อฉล หน้าที่นำสืบหรือภาระการพิสูจน์ก็ตกแก่ จพท. ตาม ป.วิ.พ.ม. ๘๔ (เดิม) หรือ ม. ๘๔/๑ (ใหม่) (๑๘๗๗/๒๔๘๔)

ประการที่สาม การขอให้ศาลเพิกถอนการฉ้อฉลโดยจพท. อายุความนับแต่วันที่เจ้าหน้าที่หรือจพท.รู้?

- ปพพ.ม.๒๔๐ บัญญัติว่า การเรียกร้องขอเพิกถอนนั้น ท่านห้ามมิให้ฟ้องร้องเมื่อพ้น ๑ ปี นับแต่เวลาที่เจ้าหน้าที่ได้รู้ต้นเหตุอันเป็นมูลให้เพิกถอน หรือพ้น ๑๐ ปี นับแต่ได้ทำนิติกรรมนั้น
- คำตอบ (เดิม) มีอายุความ ๑ ปี นับแต่เวลาที่เจ้าหน้าที่ได้รู้ต้นเหตุอันเป็นมูลให้เพิกถอน หรือพ้นสิบปีนับแต่ได้ทำนิติกรรมนั้น ตาม ปพพ. มาตรา ๒๔๐ (๓๕๕๖/๒๕๓๔, ๕๐๔๓/๒๕๖๐)
- *ปัจจุบัน มาตรา ๑๑๓ วรรคสอง* หนึ่งปีนับแต่เวลาที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ได้รู้ต้นเหตุอันเป็นมูลให้เพิกถอนหรือพ้นสิบปีนับแต่ได้ทำนิติกรรมนั้น

ม.๑๑๓ vs ม.๒๒,๒๔, ป.พ.พ. ม.๑๕๐
[ข้อสอบเนติ สมัย ๖๕]

- แต่การที่จพท.ใช้สิทธิติดตามเอาทรัพย์สินของลูกหนี้จากบุคคลที่ไม่มีสิทธิยึดถือไว้เป็นการจัดการทรัพย์สินตามม.๒๒ (๑) มิใช่เป็นการขอให้เพิกถอนการผ่อน

คำพิพากษาฎีกา ๕๖๕๖/๒๕๕๘, ๓๓๔๕/๒๕๕๘

คำร้องของผู้ร้องเป็นการกล่าวอ้างว่านิติกรรมการ โอนที่ดินพิพาท ระหว่างลูกหนี้กับผู้คัดค้านที่ ๑ ตกเป็นโมฆะตามปพพ.ม. ๑๕๐ เป็นอันเสียเปล่าไม่มีผล ผู้ร้องขอให้ศาลเพิกถอนการจดทะเบียนใน โฉนดที่ดินพิพาท ดังนี้ จึงหาใช่การขอให้เพิกถอนนิติกรรมการ นื้อฉดตามปพพ.ม. ๒๓๗ ไม่ แต่เป็นการที่ผู้ร้องซึ่งมีอำนาจจัดการ กิจการและทรัพย์สินของลห.ตามพรบ.ลัมฯ ม. ๒๒ ใช้สิทธิติดตาม เอาทรัพย์สินคืนซึ่งทรัพย์สินของลูกหนี้จากบุคคลผู้ไม่มีสิทธิยึดถือ ไว้ตามปพพ.ม. ๑๓๓๖ ซึ่งไม่มีกำหนดอายุความ

มาตรา ๑๑๔

- “ก่อนมีการขอให้ล้มละลาย” หมายถึง ก่อนโจทก์ยื่นฟ้องตามมาตรา ๕,๑๐ หรือก่อนยื่นคำขอให้ล้มละลายตามมาตรา ๘๘, ๘๙ หาใช่ก่อนวันที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์รายงานศาลพิพากษาให้จำเลยล้มละลายตาม ม. ๖๑ (๓๖๕/๒๕๓๐)
- “ภายหลังนั้น” หมายถึง ภายหลังจากมีการขอให้ล้มละลายจนถึงก่อนศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ (๓๑๖๕/๒๕๓๑) ไม่ได้หมายรวมถึงหลังจากศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เพราะเมื่อศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ อำนาจในการจัดการและทรัพย์สินของลูกหนี้ตกแก่ จพท. ผู้เดียว ตามม. ๒๒ (คำพิพากษาฎีกาทั้งหมด เทียบเคียงมาจากมาตรา ๑๑๕)

คำพิพากษาฎีกาที่ ๓๑๕๔/๒๕๖๓

จำเลยที่ ๒ ทำสัญญาขายฝากที่ดินพิพาทแก่ผู้คัดค้านที่ ๑
ภายหลังจากมีการขอให้ล้มละลาย ต้องด้วยข้อสันนิษฐาน
ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. ๒๔๘๓ มาตรา ๑๑๔
ว่าจำเลยที่ ๒ และผู้คัดค้านที่ ๑ รู้อยู่ว่าเป็นทางให้เจ้าหนี้ต้อง
เสียเปรียบ จำเลยที่ ๒ และผู้คัดค้านที่ ๑ มีหน้าที่นำสืบ
หักล้างข้อสันนิษฐานดังกล่าว

- **ประการที่สี่:** คดีขอให้เพิกถอนการฉ้อฉล ตั๋วบทใช้คำว่าทำเป็นคำร้องก็แสดงว่าเป็นคดีไม่มีทุนทรัพย์ (๑๒๑๖/๒๕๒๒)
- **ประการที่ห้า:** การเพิกถอนตามมาตรา ๑๑๓ และ ๑๑๔ ไม่อาจกระทบกระทั่งถึงสิทธิของบุคคลภายนอกอื่นได้มาโดยสุจริต ก่อนมีการขอให้เพิกถอนการ โอน (เทียบปปพ.ม.๒๓๘ ว.หนึ่ง)

๓. การเพิกถอนการให้เปรียบเทียบ

(นิติกรรมที่เป็นการให้เปรียบเทียบ) ม.๑๑๕ และ ๑๑๖

- มุ่งคุ้มครองบรรดาเจ้าหนี้ที่เป็นเจ้าหนี้ยู่ก่อนมิให้ได้เปรียบเสียเปรียบกัน
- ม.๑๑๕ มีข้อแตกต่างจากม.๑๑๓ ที่สำคัญคือ ผู้ที่รับโอนทรัพย์สินหรือได้รับผลจากการกระทำใดๆ จากลูกหนี้ที่ถูกพิทักษ์ทรัพย์นั้นจะต้องมีสถานะเป็นเจ้าหนี้ หากผู้รับโอนมิได้เป็นเจ้าหนี้ก็ไม่อยู่ในบังคับของม. ๑๑๕
- มาตรา ๑๑๕ ต้องเป็นการโอนให้แก่เจ้าหนี้ซึ่งมีฐานะเป็นเจ้าหนี้ยู่ก่อนมีการโอน (๘๕๔/๓๔, ๖๕๖๓/๓๓, ๓๐๓๕/๔๒)

- การโอนทรัพย์สิน
- การโอนทรัพย์สินตามสัญญาจะขายที่ดินถือไม่ได้ว่าผู้จะซื้อ
เป็นเจ้าของนี้มาก่อน (๘๓๘๕/๔๐)
- การกระทำใดๆ เช่น การชำระหนี้ (๓๑๘๑/๒๕๒๔)
การโอนทรัพย์สินที่ชำระหนี้ การจำนอง (๒๗๒๔/๒๕๒๘)
การจำนำ (๓๔๐๖/๒๕๓๐)
การประนีประนอมยอมความ (๗๑๖/๒๕๓๐) เป็นต้น
- แม้จะเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาและมีคำบังคับชำระหนี้แล้ว
ก็ตาม (๘๗๐/๐๕)(ประชุมใหญ่)

ข้อสังเกตอื่นๆ

- ม.๑๑๕ ใช้คำว่า ลูกหนี้ได้กระทำหรือยินยอมให้กระทำ ซึ่งมุ่งถึง
กิริยาที่ยินยอม มิได้ใช้คำว่า ผู้อื่นทำด้วยความยินยอมของลูกหนี้ จึง
ไม่อยู่ในบังคับม. ๑๑๕
- ธนาคารผู้คัดค้าน โอนเงินฝากประจำของท.ที่ ๒ เป็นการชำระหนี้
ที่ท.ที่ ๑ เป็นหนี้เบิกเงินเกินบัญชีธนาคารเพื่อหักหนี้ ก็มีสิทธิที่จะ
หักกลบบหนี้ได้ (๒๔๕๓/๒๗ (ประชุมใหญ่) และ ๘๒๕๘/๓๘)
- คำว่า “โดยมุ่งหมาย” เพียงลูกหนี้ฝ่ายเดียวรู้ว่า เป็นการโอนที่ทำให้
เจ้าหนี้คนใดคนหนึ่งได้เปรียบเจ้าหนี้อื่นก็เป็นการเพียงพอที่จะ
ให้จพท. ร้องขอให้เพิกถอนการโอนได้แล้ว (๒๗๒๒/๒๕๒๘)

- โดยไม่ต้องคำนึงถึงความสุจริตและเสียค่าตอบแทนของผู้รับโอน (๒๓๓๓/๓๓) และ ๖๕๓๔/๔๓)
- แต่หากชำระหนี้เพราะถูกหมายจับหรือถูกแจ้งความดำเนินคดีอาญาตามพรบ. ว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค (๓๑๓/๒๕๓๑) หรือชำระหนี้เพราะถูกวิธีการชั่วคราวก่อนพิพากษา (๕๕๑๖/๒๕๓๐) ถือไม่ได้ว่าเป็นการกระทำที่มุ่งหมายให้เจ้าหนี้คนหนึ่งคนใดได้เปรียบเจ้าหนี้อื่น

- ตราบใดที่ยังไม่มีคำสั่งหรือคำพิพากษาให้เพิกถอนก็ยังถือว่าเป็นการ โอนโดยชอบ กรณียังถือไม่ได้ว่ามีการผิคนับนับแต่วันที่จพท. ยื่นคำร้องต่อศาลอันจะเป็นเหตุให้ผู้รับ โอนต้องรับผิดชอบในเรื่อง คอกเบี้ย จพท.คงมีสิทธิเรียกดอกเบี้ยนับแต่วันที่ศาลมีคำสั่งหรือ คำพิพากษาให้เพิกถอนเป็นต้นไป (๒๓๗๕/๓๒)
- อนึ่ง ถ้าเจ้าหนี้ผู้ได้เปรียบเป็นบุคคลภายในของลูกหนี้ กฎหมาย ม.๑๑๕ ว.สอง ขยายเวลาให้ศาลเพิกถอนการ โอนหรือการกระทำ ของลูกหนี้ย้อนหลังมากขึ้นจาก ๓ เดือน ก่อนมีการขอให้ล้มละลาย เป็น ๑ ปี ก่อนมีการขอให้ล้มละลาย (ข้อสอบเนติ สมัย ๖๒)
- ม. ๖ “บุคคลภายในของลูกหนี้”
- ความเกี่ยวพันระหว่างมาตรา ๑๑๕ กับ ๙๒
- ม.๑๑๖

ข้อสอบ สมัย ๖๒

บ.ร่ำรวย มีผลประกอบการขาดทุนต่อเนื่องมาหลายปี ในปี ๒๕๔๘ มีหนี้สินมากกว่าสินทรัพย์ ๑๕๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท เมื่อวันที่ ๑๐/๑/๔๘ บ.ร. ได้กู้ยืมเงินจากนาย ส. ซึ่งเป็นกรรมการผู้จัดการ ๑๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท เพื่อนำมาใช้เป็นเงินหมุนเวียนของบ. ต่อมา ๑๐/๑/๕๐ บ.ร. ได้ชำระหนี้ กู้ยืมให้แก่ นาย ส. ๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท หลังจากนั้น วันที่ ๑๐/๗/๕๐ บ.ร. ถูกเจ้าหนี้รายหนึ่งฟ้องเป็นคดีล้มและศ.สั่งพทคช บ.ร. ปราบกฏว่ามี จห.มาขอรับชำระหนี้รวมเป็นเงิน ๒๐๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท จพท.ได้ยื่นคำร้อง ขอให้เพิกถอนการชำระหนี้เงินกู้ระหว่าง บ.ร. กับนาย ส. โดยให้นาย ส. คืนเงิน ๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อไป นับแต่วันยื่นคำร้องจนกว่าจะชำระเสร็จแก่กองทรัพย์สินของลูกหนี้ตามม. ๑๑๕

ข้อสอบ สมัย ๖๒ (ต่อ)

นาย ส. ยื่นคำคัดค้านว่าได้ให้ บ.ร. กู้ยืมเงิน โดยสุจริตเพื่อใช้เป็นเงิน
หมุนเวียนให้กิจการของลูกหนี้ดำเนินต่อไปได้ อีกทั้งบ.ร. ชำระหนี้คืน
ให้แก่ตนเกิน ๓ เดือน แล้ว ก่อนมีการขอให้ล้มละลาย ขอให้ยกคำร้อง
ศาลล้มพิจารณาแล้วมีคำสั่งให้เพิกถอนการชำระหนี้เงินกู้ระหว่าง บ.ร. กับ
นาย ส. โดยให้นาย ส. คืนเงิน ๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อไป นับแต่วันยื่นคำร้องจนกว่าจะชำระเสร็จแก่กอง
ทรัพย์สินของลูกหนี้

ให้วินิจฉัยว่า คำสั่งของศาลล้มฯดังกล่าวชอบด้วยกฎหมายหรือไม่

ธงคำตอบ สมัย ๖๒

บ.ร. มีผลประกอบการขาดทุนต่อเนื่องมาหลายปี โดยในปี ๔๘ มีหนี้สินมากกว่าสินทรัพย์ ๑๕๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท และเมื่อศาลมีคำสั่งพทคข บ.ร. ปรากฏว่ามีเจ้าหนี้มาขอรับชำระหนี้รวมเป็นเงิน ๒๐๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท ดังนั้น การที่ บ.ร. ได้ชำระหนี้กู้ยืมให้แก่นาย ส. เมื่อวันที่ ๑๐/๑/๕๐ ก่อนที่ บ.ร.จะถูกจห.ฟ้องให้ล้มเมื่อวันที่ ๑๐/๗/๕๐ ถือได้ว่าเป็นการกระทำใดๆ ตามม. ๑๑๕ ว.หนึ่ง

นาย ส. เป็นกรรมการผู้จัดการของ บ.ร. จึงเป็นบุคคลภายในของลูกหนี้ ตาม ม. ๖ การกระทำของ บ.ร. จึงได้กระทำในระหว่างระยะเวลา ๑ ปี ก่อนมีการขอให้ล้ม เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ชอบที่จะมีคำขอ โดยทำเป็น คำร้องและศาลมีอำนาจสั่งเพิกถอนการชำระหนี้หนี้้นั้นตาม ม.๑๑๕ ว.สอง

ธงคำตอบ สมัย ๖๒ (ต่อ)

การเพิกถอนตามม.๑๑๕ ไม่ต้องคำนึงถึงความสุจริตของเจ้าหนี้ผู้ถูกเพิกถอน (๖๕๓๔/๔๓) และเป็นไปโดยผลของคำพิพากษา ตราบใดที่ยังไม่มีคำสั่งหรือคำพิพากษาของศาลให้เพิกถอนก็ยังถือว่าเป็นการชำระหนี้โดยชอบอยู่ กรณียังถือไม่ได้ว่ามีการผัดผ่อนนับแต่วันยื่นคำร้องอันเป็นเหตุให้เจ้าหนี้ผู้ได้รับชำระหนี้ต้องรับผิดชอบในเรื่องดอกเบี้ย (๒๓๗๕/๒๕๓๒) ดังนั้น สั่งให้เพิกถอนชอบแล้ว แต่ดอกเบี้ยต้องนับแต่วันมีคำสั่งเพิกถอนการชำระหนี้จนกว่าจะชำระเสร็จ ไม่ใช่ นับแต่วันยื่นคำร้อง

ข้อสอบ สมัย ๖๕

จพท.ยื่นคำร้องต่อศาลล้มว่า นายดำ เจ้าหนี้รายหนึ่งแจ้งว่า หลังจากศาล
มีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของ ล. เด็ดขาดและยังไม่หลุดพ้นจากการล้มละลาย
จำเลยจดทะเบียนโอนขายที่ดิน ๑ แปลง ให้แก่แดงในราคาที่ต่ำเกิน
สมควร ขอให้เพิกถอนการจดทะเบียนโอนขายที่ดินดังกล่าวระหว่าง
จำเลยกับแดง หากจำเลยและแดงไม่ดำเนินการ ขอให้ถือเอาคำสั่งศาล
แทนการแสดงเจตนา จำเลยไม่ยื่นคำคัดค้าน ส่วนแดงยื่นคำคัดค้านว่า
ซื้อที่ดินพิพาทจากจำเลยโดยสุจริตและเสียค่าตอบแทนตามราคาใน
ท้องตลาด อีกทั้งผู้ร้องยื่นคำร้องเมื่อพ้นกำหนด ๑ ปี นับแต่นายดำเจ้าหนี้
รู้ว่าจำเลยโอนขายที่ดินให้แก่ตน คดีขายอายุความ ขอให้ยกคำร้อง

ข้อสอบ สมัย ๖๕ (ต่อ)

ศาลไต่สวนพยานผู้ร้องและผู้คัดค้านเสร็จแล้ววินิจฉัยว่า ข้อเท็จจริงรับฟังเป็นยุติว่าแดงซื้อที่ดินจากจำเลยโดยสุจริตและเสียค่าตอบแทนตามราคาในท้องตลาด อีกทั้งผู้ร้องยื่นคำร้องต่อศาลเมื่อพ้นกำหนด ๑ ปี นับแต่นายคำเจ้าหนี้รู้ว่าจำเลยโอนขายที่ดินให้แก่นายแดง คดีของผู้ร้องขาดอายุความตาม ม. ๑๑๓ ประกอบ ป.พ.พ. ม. ๒๔๐ จึงให้ยกคำร้อง ค่าฤชาธรรมเนียมให้เป็นพับ

ให้วินิจฉัยว่า คำสั่งยกคำร้องดังกล่าวของศาลล้มชอบด้วยกฎหมายหรือไม่

ธงคำตอบ สมัย ๖๕

- การที่จำเลยโอนขายที่ดินตกเป็น โฉมตาม ม. ๒๔ ประกอบ ปพพ. ม.๑๕๐ เมื่อนิติกรรมการขายที่ดินเป็น โฉมย่อมเสียเปล่า จำเลยยังเป็น เจ้าของที่ดิน; การที่จพท. ยื่นคำร้องขอให้ศาลเพิกถอนการจดทะเบียน โอนขายที่ดินระหว่างจำเลยกับแดง จึงเป็นการใช้สิทธิติดตามเอาคืนซึ่ง ทรัพย์สินของจำเลยจากบุคคลผู้ไม่มีสิทธิที่จะยึดถือไว้ตาม ม. ๒๒ ประกอบ ปพพ.ม. ๑๓๓๖ ซึ่งไม่มีอายุความ กรณีมิใช่เป็นการฉ้อฉลที่ จำเลยได้กระทำก่อนถูกพิทักษ์ทรัพย์ตาม ม. ๑๑๓ ซึ่งจพท. จะต้องยื่นคำ ร้องต่อศาลภายในอายุความ ๑ ปี ตาม ปพพ.ม. ๒๔๐ นับแต่วันที่คำ จห. ผู้เกี่ยวข้องได้รู้ต้นเหตุอันเป็นมูลให้เพิกถอน จพท. ผู้ร้องขอที่จะยื่น คำร้องขอให้เพิกถอนฯ ได้ (๓๓๔๕/๕๕) ดังนั้น คำสั่งยกคำร้องของ ศาลล้มฯ จึงไม่ชอบด้วยกฎหมาย

การรวบรวมและจำหน่ายทรัพย์สิน

๑. การเรียกลูกหนี้มาสอบสวน ม.๑๑๗ ว.หนึ่ง (ดู ม. ๑๕ และ ๒๒)

- วิธีที่หนึ่ง ม. ๑๑๗+๓๐ รวมถึงคู่สมรสของลูกหนี้หรือบุคคลใดก็ได้ และวิธีที่สอง ม. ๑๕๕
- ม.๑๑๗ ว.สอง หมายถึง

๒. ม. ๑๑๘ กรณีบุคคลรับว่าเป็นหนี้ลูกหนี้ที่ถูกพิทักษ์ทรัพย์

- จพท.ต้องไปนำเจ้าพนักงานบังคับคดีเพื่อยึดทรัพย์ของบุคคลดังกล่าว ออกขายทอดตลาดเหมือนกับการบังคับคดีแพ่งสามัญ จพท. ทำหน้าที่เสมือนเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาในคดีแพ่งคนหนึ่ง จพท. จะไปยึดทรัพย์เอง จะไปขายทอดตลาดทรัพย์ของบุคคลดังกล่าวเองไม่ได้

การรวบรวมและจำหน่ายทรัพย์สิน (ต่อ)

๓. ม. ๑๑๕ การทวงหนี้ (อธิบายตัวบทก่อน)

- ใช้ในกรณีที่บุคคลภายนอกไม่ได้รับว่าเป็นหนี้ลูกหนี้ที่ถูกพิทักษ์ทรัพย์
- จพท.มีอำนาจทำได้ไม่ต้องไปฟ้องคดีต่อศาล (๑๘๗๑/๓๔)
- การทวงหนี้ถือได้ว่าเป็นการกระทำการอื่นใดอันมีผลเป็นอย่างเดียวกันกับการฟ้องคดีอันเป็นเหตุให้อายุความสะดุดหยุดลงตามปพพ. ม.๑๕๓/๑๔(๕) แล้ว (ฎ.๓๘๘/๕๕)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๕๐/๒๕๔๓

...จำเลยมิได้ปฏิเสธหนี้ภายในกำหนดเวลา ๑๔ วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งความ ถือได้ว่าจำเลยเป็นหนี้กองทรัพย์สินของเจ้าหนี้เป็นการเด็ดขาด และถือเสมือนว่าจำเลยเป็นลูกหนี้ตามคำพิพากษตามม.๑๑๕ จพท.ชอบที่จะร้องขอให้บังคับคดีเสมือนหนึ่งว่าจล.เป็นลูกหนี้ตามคำพิพากษาได้ภายในกำหนด ๑๐ ปี นับแต่วันถัดจากวันที่ครบกำหนดเวลาให้ปฏิเสธหนี้ อันถือเสมือนว่าเป็นวันมีคำพิพากษตามป.วิ.พ. ม.๒๗๑ (เดิม) มิใช่ นับแต่วันที่ศาลออกคำบังคับ

- เมื่อผู้ร้องไม่อาจบังคับคดีเอาจากทส.อื่นของจล.ได้ ผู้ร้องชอบที่จะขอเฉลี่ยทรัพย์ในการบังคับคดีตามป.วิ.พ.ม. ๒๕๐ (เดิม) (ม.๓๒๖ ปจบ) ได้ (๑๐๖๔๕/๕๓)

การรวบรวมและจำหน่ายทรัพย์สิน (ต่อ)

- ถ้อยคำตอนต้นของตัวบท ม.๑๑๕ ว.หนึ่ง ศ.ฎีกาแปลความว่า สิทธิเรียกร้องดังกล่าวของลูกหนี้ต้องมีอยู่ก่อนศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์
- ถ้าเป็นสิทธิเรียกร้องที่ได้มาหลังจากที่ลูกหนี้ถูกพิทักษ์ทรัพย์แล้ว จะใช้บทบัญญัติหรือวิธีการตามม.๑๑๕ ไม่ได้ หากบุคคลภายนอกไม่ชำระหนี้อันเป็นการโต้แย้งสิทธิ จพท.ต้องใช้อำนาจตามม. ๒๒(๓) ฟ้องบุคคลดังกล่าวเป็นคดีแพ่งสามัญ (๑๕๕๘/๓๘)

การรวบรวมและจำหน่ายทรัพย์สิน (ต่อ)

- ม.๑๑๕ ว.สอง สอบสวนแล้ว (๑) จำหน่ายซื้อบุคคลดังกล่าวจาก บัญชีลูกหนี้ หรือ (๒) ออกหนังสือยืนยันหนี้
- ถ้าจ.หรือล.ไม่เห็นด้วยที่จพท.มีคำสั่งจำหน่ายหนี้ก็มีสิทธิร้องคัดค้านต่อศาลได้ตามม.๑๔๖ และถ้าศาลเห็นว่าบุคคลนั้นเป็นหนี้ ลูกหนี้ที่ถูกพิทักษ์ทรัพย์ จพท.ต้องย้อนกลับไปออกหนังสือยืนยันหนี้ไปยังบุคคลดังกล่าวอีกรอบหนึ่ง (๑๒๓๓/๒๕๔๓)
- ม.๑๑๕ ว.สาม อนึ่ง ในการต่อสู้คดีชั้นศาล ผู้ร้องสามารถยกข้อกฎหมายขึ้นต่อสู้กับจพท.ในชั้นศาลได้ แม้จะไม่ได้ยกข้อต่อสู้ดังกล่าวขึ้นอ้างในชั้นจพท.มาก่อนก็ตาม (๑๐๘๖/๑๒)

การรวบรวมและจำหน่ายทรัพย์สิน (ต่อ)

- ส่วน ม.๑๑๕ ว.สี่และว.ห้า เป็นกระบวนการที่ศาลจะออกคำสั่งบังคับและหมายบังคับคดีตามลำดับเหมือน ม.๑๑๘ นั้นเอง
- ม.๑๑๕ ว.หก เหมือนป.วิ.พ. ม.๒๕๔(๑) หากจพท.เกรงว่าบุคคลที่ถูกยื่นยันหนี้มาร้องคัดค้านต่อศาลเป็นการประวิงคดีเพื่อจะยกย้ายถ่ายเททรัพย์สิน จพท.สามารถขอให้ศาลออกคำสั่งให้ยึดหรืออายัดทรัพย์สินไว้ชั่วคราวได้ [ป.วิ.พ.ม.๒๖๑ ว.สาม]
- ม. ๑๑๕ เช่นเดียวกันม.๑๑๘ ที่ว่า เมื่อศาลออกหมายบังคับคดีแล้ว จพท.ต้องไปนำเจ้าพนักงานบังคับคดียึดทส.ของบุคคลดังกล่าวมาขายทอดตลาดนำเงินเข้ากองทรัพย์สินเหมือนกัน

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๐๘๓/๒๕๖๔

พ.ร.บ.ล้มละลาย พ.ศ. ๒๕๕๓ ไม่มีบทบัญญัติว่าด้วยการส่งหนังสือ
ทวงหนี้ของจ.พ.ท. ไว้โดยเฉพาะจะต้องนำ ป.วิ.พ. ภาค ๑ ลักษณะ ๔
การยื่นและส่งคำคู่ความและเอกสารมาใช้บังคับโดยอนุโลมตาม พ.ร.บ.
จัดตั้งศาลล้มฯ มาตรา ๑๔

ผู้คัดค้านส่งหนังสือทวงหนี้แจ้งไปยังผู้ร้องทั้งสองโดยวิธีปิดหนังสือ
ณ ภูมิลำเนาตามทะเบียนบ้านของผู้ร้องทั้งสอง หนังสือทวงหนี้ของ
ผู้คัดค้านมีผลใช้ได้โดยชอบด้วย ป.วิ.พ. มาตรา ๗๕ แล้ว แต่ยังถือเป็น
เด็ดขาดไม่ได้ว่าผู้ร้องทั้งสองได้รับหนังสือทวงหนี้จากผู้คัดค้านในวันที่
ส่งนั้น ผู้ร้องทั้งสองอาจนำสืบความจริงว่าตนได้รับหนังสือทวงหนี้
เมื่อใดเพื่อเป็นข้อพิสูจน์ว่าตนได้มีหนังสือปฏิเสธหนี้ไปยัง จ.พ.ท.
ผู้คัดค้านภายในกำหนดเวลาตามพ.ร.บ.ล้มฯ มาตรา ๑๑๕ วรรคหนึ่ง

การรวบรวมและจำหน่ายทรัพย์สิน (ต่อ)

๔. ม. ๑๒๐ การชำระหนี้ของลูกหนี้ที่ค้างอยู่ ดู ม.๒๒(๑) ประกอบ

๕. ม.๑๒๑ การอายัดเงินเดือน บำนาญ บำเหน็จ เบี้ยหวัดของลูกหนี้

- ดู ม. ๖๗(๑) ประกอบ; ป.วิ.พ.ม. ๓๐๒ (๒), (๓) ทรัพย์สินที่ไม่อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดี คำสั่งกรมบังคับคดีที่ ๕๐๒/๖๐ และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการอายัดทรัพย์สิน ลงวันที่ ๑ ก.ย.๖๐

๖. ม. ๑๒๒ การไม่ยอมรับทรัพย์สินหรือสิทธิตามสัญญาของลูกหนี้

- ดู ม. ๒๗ ประกอบ คำว่า “วิธีการ” ๑) ถ้าเป็นหนี้เงิน ๒) ถ้าเป็นสิทธิเรียกร้องอย่างอื่นที่ไม่ใช่ตัวเงิน ม. ๒๒ (๑)
- ตัวอย่าง เช่น สัญญาเช่าซื้อ สัญญาจะซื้อจะขาย
- [ข้อสอบเนติ สมัย ๕๕ และ ๗๒ (ข)]

การรวบรวมและจำหน่ายทรัพย์สิน (ต่อ)

ปัญหาว่า กรณีอย่างไรที่จะถือว่าทรัพย์สินของลูกหนี้หรือสิทธิตามสัญญา มีภาระเกินควรกว่าประโยชน์ที่จะพึงได้ ต้องศึกษาตัวอย่างจากคำพิพากษาศาลฎีกา

- การที่จพท.จะไม่ยอมรับสิทธิตามสัญญาที่มีต่อบุคคลอื่นตามความใน ม.๑๒๒ นั้น หมายถึง สิทธิตามสัญญาที่ลูกหนี้จะพึงได้รับ หากใช้สิทธิตามสัญญาที่ผู้อื่นจะพึงได้รับไม่ (๕๖๒๓/๔๑)
- เมื่อผู้ร้องชำระค่าเช่าซื้อที่ดินให้แก่ลูกหนี้ครบถ้วนตามสัญญาแล้ว ลูกหนี้ย่อมไม่มีสิทธิใดที่จะได้รับจากผู้ร้องอีก ลูกหนี้มีแต่หน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติตามสัญญาเช่าซื้อคือ การโอนกรรมสิทธิ์ในที่ดินให้แก่ผู้ร้องต่อไป ผู้ร้องจึงเป็นฝ่ายมีสิทธิอันจะพึงได้รับตามสัญญาเช่าซื้อ หากใช้เป็นสิทธิตามสัญญาที่ลูกหนี้จะพึงได้รับมาไม่ ไม่ใช่กรณี ม.๑๒๒ (๖๒๓) – ๖๔๕/๒๕๔๒) [ข้อสอบ สมัยที่ ๕๕]

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๐๘๔/๒๕๖๔

ขณะผู้ร้องทำสัญญาเช่ากับลูกหนี้ ผู้ร้องครอบครองและใช้ประโยชน์ในทรัพย์สินที่เช่าอยู่แต่เดิมเนื่องจากการเช่าต่อจากสัญญาเดิมที่ทำไว้ ซึ่งครบกำหนดอายุการเช่าแล้ว เมื่อผู้ร้องได้ชำระค่าเช่าล่วงหน้าในส่วน of ค่าเช่าตั้งแต่วันที่ ๑ ก.ค. ๒๕๕๘ ถึง ๓๐ มิ.ย. ๒๕๖๒ เป็นเวลา ๓ ปี ให้แก่ลูกหนี้ ผู้ร้องย่อมมีสิทธิเรียกร้องให้ลูกหนี้ปฏิบัติตามข้อตกลงในสัญญาเช่าได้ตลอดระยะเวลาการเช่า ๓ ปี และเป็นหน้าที่ของลูกหนี้ที่จะต้องปฏิบัติตามสัญญาเช่า...

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๐๘๔/๒๕๖๔ (ต่อ)

สิทธิเรียกร้องให้ลูกหนี้ปฏิบัติตามข้อตกลงในสัญญาเช่าเป็นสิทธิ
ตามสัญญาที่ผู้อื่นพึงจะได้รับหาใช่สิทธิตามสัญญาที่ลูกหนี้พึงจะ
ได้รับไม่ จึงไม่อยู่ในดุลยพินิจของ จ.พ.ท. จะพิจารณาว่าสิทธิ
ตามสัญญาที่ผู้คัดค้านที่ ๑ จะพึงได้รับมีภาระเกินควรกว่า
ประโยชน์ที่จะพึงได้แก่กองทรัพย์สินของลูกหนี้หรือไม่
ผู้คัดค้านที่ ๑ ไม่อาจปฏิเสธไม่ยอมรับปฏิบัติตามสัญญาเช่าได้

การรวบรวมและจำหน่ายทรัพย์สิน (ต่อ)

- ตัวอย่างคำพิพากษาฎีกาที่วินิจฉัยว่า จพท. มีอำนาจไม่ยอมรับ
- สัญญาระหว่างผู้ร้องกับจำเลยเป็นสัญญาจ้างทำของ ดังนั้น สิทธิที่จะได้รับเงินค่าจ้างของจำเลยจึงขึ้นอยู่กับผลงานที่จำเลยได้กระทำไปตามสัญญาจ้างทำของอันมีลักษณะเป็นสัญญาต่างตอบแทน และสัญญาดังกล่าวนี้ย่อมตกอยู่ในบังคับม.๑๒๒ กล่าวคือ หากผู้คัดค้านเห็นว่า สิทธิตามสัญญามีภาระเกินควรกว่าประโยชน์ที่จะพึงได้ ผู้คัดค้านย่อมมีอำนาจไม่ยอมรับสิทธิตามสัญญานั้นได้ (๘๗๕๑/๓๘)
- ถ้าจพท. ไม่ปฏิเสธหรือปฏิเสธเกินกำหนดก็ต้องผูกพันตามภาระนั้น (๕๕๐/๐๕)
- ม.๑๒๒ ว.สอง คู่ ม. ๕๒ ประกอบ

คำพิพากษาฎีกาที่ ๕๓๕๗/๒๕๕๘

ที่ดินตามส.จะซื้อจะขายติดจำนอง บบส. อ. เจ้าหนี้มีประกันซึ่งได้ยื่น
คำขอรับชำระหนี้จากกองทรัพย์สินของจำเลยที่ ๒ ไว้แล้วเป็นเงิน ๕๘
ล้านบาท เศษ โดยขอให้ขายทอดตลาดที่ดินอันเป็นหลักประกันแล้วขอรับ
ชำระหนี้สำหรับจำนวนที่ยังขาดอยู่ตามม.๘๖ (๓) และยังมีเจ้าหนี้รายอื่นๆ
อีกจำนวนมากที่ได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้จากกองทส.ของ ล.๒ เป็นจำนวน
สูงถึง ๓๔๓ ล้านบาท เศษ แต่สิทธิตามส.จะซื้อจะขายที่กองทส.ของล.๒
จะได้รับค่าที่ดินเหลืออีกบางส่วนจากผู้ร้องเป็นเงินเพียง ๒๓ ล้านบาท เศษ
ดังนั้น สิทธิตามสัญญาจะซื้อจะขายที่กองทส.ของล.๒ จะพึงได้รับเงินจาก
ผู้ร้องนับว่าเป็นเงินจำนวนน้อยมากเมื่อเปรียบเทียบกับความยุ่งยากหรือ
ภาระที่จะต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามส. ผู้คัดค้านย่อมมีอำนาจไม่ยอมรับ
สิทธิตามส.นั้นได้ตามม. ๑๒๒ [ข้อสอบ สมัยที่ ๗๒ ส่วนข้อ ข.]

การรวบรวมและจำหน่ายทรัพย์สิน (ต่อ)

๓. ม.๑๒๓ การขายทรัพย์สินของลูกหนี้ในคดีล้มละลาย

- ดู ม. ๑๕ ว.สาม ประกอบ
- ถ้าลูกหนี้ที่ถูกพิทักษ์ทรัพย์เป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาในคดีแพ่ง เมื่อศาลพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลาย จพท.นำสิทธิเรียกร้องดังกล่าว ออกขายได้ (๘๗๘/๔๕ และ ๑๒๘๕๑/๕๘)
- การร้องคัดค้านการขายทอดตลาดทรัพย์สินของจพท. เป็นไปตาม ม.๑๔๖

การรวบรวมและจำหน่ายทรัพย์สิน (ต่อ)

๘. ม. ๑๒๔ การแบ่งทรัพย์สิน

- สิ่งที่เราจะมาแบ่งกันระหว่างเจ้าหนี้คือ ตัวเงิน ไม่ใช่ทรัพย์สิน
- ม. ๑๒๔ ว.สอง
- ลำดับการแบ่งทรัพย์สินหรือการแบ่งเงินเป็นไปตาม ม. ๑๓๐
- เจ้าหนี้ที่ขอรับชำระหนี้ในคดีล้มละลายส่วนใหญ่อะไรก็จะมีสิทธิได้รับชำระหนี้ในลำดับสุดท้ายตามม.๑๓๐(๓) เว้นแต่เป็นเจ้าหนี้มีประกันและเมื่อได้ชำระหนี้ทั้งหมดโดยเต็มจำนวน ถ้ายังมีทรัพย์สินเหลืออยู่ให้คืนแก่บุคคลล้มละลายต่อไปตามที่บัญญัติไว้ใน ม. ๑๓๒

การปิดคดี ม.๑๓๓ และ ๑๓๔

- หน้าที่ตามม.๑๖๐ จพท. เป็นพนักงานสอบสวนตามป.วิ.อ. ความผิดในทางอาญาเกี่ยวกับล้มละลาย

การยกเลิกการล้มละลาย ม.๑๓๕

- กฎหมายกำหนดให้สิทธิผู้มีส่วนได้เสีย (เจ้าหนี้หรือลูกหนี้) หรือจพท. มีคำขอต่อศาลได้
- ม.๑๓๕(๑) มีที่มาจาก ม. ๑๕๕ และ ๑๕๖
- ม.๑๓๕(๒) ต้องเป็นเหตุที่เกิดภายหลังศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดแล้ว (๑๓๕๑/๒๓ และ ๔๔๖๔/๕๒) เจ้าหนี้ถอนคำขอรับชำระหนี้ จึงไม่มีจ.ยื่นคำขอรับชำระหนี้อีกต่อไป (เปรียบเทียบกับ ม.๑๔-เหตุอื่นที่ไม่ควรให้ลูกหนี้ล้มละลาย เป็นเหตุที่เกิดก่อนวันที่ศ.มีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด)

การยกเลิกการล้มละลาย (ต่อ)

- ม.๑๓๕ (๓) ชำระเฉพาะเจ้าหนี้ที่ได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ไว้และศาลมีคำสั่งอนุญาตให้ได้รับชำระหนี้แล้วเท่านั้น

ผลของคำสั่งยกเลิกการล้มละลาย

- ม.๑๓๖ คำว่า “หนี้สิน” หมายความว่า หนี้ที่เจ้าหนี้ได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ไว้ในคดีล้มละลายและหนี้ที่เจ้าหนี้ไม่ได้ยื่นคำขอฯ เจ้าหนี้ทั้งสองกรณีก็มีสิทธิที่จะฟ้องลูกหนี้เกี่ยวกับหนี้สินนั้นเป็นคดีล้มละลายคดีใหม่หรือคดีแพ่งธรรมดาอีกได้ (๑๗๐๓-๑๗๐๔/๒๕๐๖)
(ประชุมใหญ่) หนี้ย่อมกลับสภาพเป็นหนี้ที่สมบูรณ์

ผลของคำสั่งยกเลิกการล้มละลาย (ต่อ)

- เมื่อพิจารณาถ้อยคำในม.๑๓๕(๓) และ (๔) ก็เห็นได้ว่า เมื่อศาลมีคำสั่งยกเลิกการล้มละลายด้วยเหตุตามอนุมาตราดังกล่าวแล้ว ลูกหนี้ย่อมหลุดพ้นจากหนี้สินทั้งหมดรวมทั้งหนี้ตามมาตรา ๗๗(๑) และ (๒) ด้วย กรณีจึงไม่อาจนำมาตรา ๗๗ ซึ่งเป็นบทบัญญัติเรื่องผลของการปลดจากล้มละลายมาใช้บังคับได้ (๘๐๖/๓๘; ข้อสอบ สมัย ๕๑)
- เมื่อศาลมีคำสั่งยกเลิกการล้มละลายตามม. ๑๓๕ (๓) โจทก์จึงหลุดพ้นจากหนี้สินทั้งหมด ซึ่งรวมทั้งหนี้ภาษีอากรตามฟ้อง จำเลยที่ ๒ ไม่มีอำนาจสั่งยึดหรืออายัดและขายทอดตลาดทรัพย์สินของโจทก์นำเงินมาชำระหนี้ค่าภาษีอากรตามป.ร้ษฎากร ม. ๑๒ (๑๓๖/๔๐)

ผลของคำสั่งยกเลิกการล้มละลาย (ต่อ)

- ทำให้ลูกหนี้ซึ่งเป็นนิติบุคคลต้องเลิกกันเพราะเหตุล้มละลายกลับมีสภาพเป็นนิติบุคคลดั้งเดิม (๕๕๐/๑๔ และ ๒๕๘/๒๕)
- ทำให้จพท. ไม่มีอำนาจที่จะจัดการกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้ต่อไป (๓๓๒๑-๒๒/๓๔ และ ๖๖๕๑/๓๗)
- ทำให้ไม่มีประโยชน์ที่ศาลจะพิจารณาคดีที่ค้างพิจารณาซึ่งพิพาทหรือโต้แย้งกันในปัญหาอื่นๆ ศาลจึงจำหน่ายคดีที่ค้างพิจารณาอยู่ได้โดยไม่ต้องวินิจฉัยชี้ขาดคดี (๑๑๕๖/๒๔ และ ๖๐๔๕/๕๔)

คำพิพากษาฎีกาที่ ๗๗๘๖/๒๕๔๘

- แม้จะมีเหตุที่ผู้มีส่วนได้เสียหรือจพท.อาจมีคำขอให้ศาลมีคำสั่งยกเลิกการล้มละลายได้ตามม.๑๓๕ แต่เมื่อศาลยังไม่ได้มีคำสั่งจำเลยก็ยังเป็นบุคคลล้มละลาย ทรัพย์สินที่จล.ได้มาก่อนจล.พ้นจากภาวะล้มย่อมเป็นทรัพย์สินที่อาจแบ่งได้ในคดีล้มตาม ม.๑๐๕ จล.มีหน้าที่จะต้องส่งมอบทรัพย์สินดังกล่าวให้แก่จพท.และจพท.มีอำนาจในการรวบรวมทส.ดังกล่าวและนำไปชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ของจล.ต่อไป การที่ศาลมีคำสั่งให้เปิดคดีหลังจากมีคำสั่งให้ปิดคดีครบ ๑๐ ปีแล้ว หาใช่เป็นการจัดการทรัพย์สินของจล.ภายหลังที่จล.พ้นจากการล้มละลายแล้วแต่อย่างใดไม่ (ข้อสอบ สมัย ๕๕)

หมวด ๕ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์

๑. ม. ๑๔๕ การดำเนินการที่จพท.ต้องได้รับความเห็นชอบของกรรมการเจ้าหนี้หรือที่ประชุมเจ้าหนี้ตาม ม.๔๑

ฎีกา ๒๔๓๕/๔๐ การที่ผู้ร้องเสนอขอชดใช้เงินและขอลดดอกเบี้ยคดีนี้ เท่ากับเป็นการประนีประนอมยอมความ ซึ่งจพท.ผู้คัดค้านจะ ประนีประนอมยอมความได้ต่อเมื่อได้รับความเห็นชอบของกรรมการจห. หรือที่ประชุมจห.ตามม.๑๔๕(๕) ประกอบม.๔๑ เมื่อที่ประชุมจห. ยอมรับข้อเสนอ และมีมติตามข้อเสนอของผู้ร้องแล้วก็เท่ากับเป็นการให้ ความเห็นชอบในการประนีประนอมยอมความ ถ้าไม่มีคำสั่งศาลห้าม มิให้ปฏิบัติตามมติ ก็ต้องปฏิบัติตามมตินั้น กรณีไม่มีทางที่ผู้คัดค้านจะ ปฏิบัติเป็นอย่างอื่นผิดไปจากมติที่ประชุมเจ้าหนี้ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๒๓๐/๒๕๔๘

(ข้อสอบ สมัย ๖๐)

คดีที่ จล. นำยึดทส. ของ ลห. ของ จล. ออกขายทอดตลาดเพื่อนำเงินมาชำระหนี้ และมีผู้อื่นร้องขัดทรัพย์เช่นนี้ ถือว่าเป็นคดีเกี่ยวกับทส. จึงอยู่ในอำนาจของ จพท. ตาม ม. ๒๒ (๓) การที่ จพท. จะฎีกาคำพิพากษาศ. อุทธรณ์ภาค ๘ ในคดีร้องขัดทรัพย์นั้นต่อไปหรือไม่ ย่อมเป็นอำนาจของ จพท. ในอันที่จะใช้ดุลพินิจเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์แก่กองทส. ของ จล. กรณีนี้ต้องบังคับตาม ม. ๒๕ กรณีหาใช่เป็นการเริ่มต้นฟ้องคดีใหม่หรือถอนฟ้องในคดีที่จำเลยได้ยื่นไว้แล้วตาม ม. ๑๔๕ (๔) แต่อย่างใด การที่ จพท. มีคำสั่งไม่ฎีกาคำพิพากษาศ. อุทธรณ์ภาค ๘ จึงไม่ต้องขอความเห็นชอบจากที่ประชุมเจ้าหน้าที่หรือกรรมการเจ้าหน้าที่แต่อย่างใด

หมวด ๕ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ (ต่อ)

๒. ม. ๑๔๖ การโต้แย้งการกระทำหรือคำวินิจฉัยของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์

- ถ้าหากผู้ร้องมิได้ยื่นคำขอต่อศาลตามม.๑๔๖ นี้ ภายในกำหนดเวลาที่บัญญัติไว้ในม.๑๔๖ คำร้องของผู้ร้องย่อมขาดอายุความ

คำพิพากษาฎีกาที่ ๖๘๖/๒๕๕๑ (ข้อสอบ สมัย ๖๑)

ม. ๒๖ ห้ามเฉพาะหนี้เงิน ส่วนหนี้ที่ต้องโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินให้แก่กัน ซึ่งจ. ไม่อาจขอรับชำระหนี้ต่อจพท.ตามม. ๒๗ ได้ เพราะมิใช่หนี้เงิน ไม่อยู่ในบังคับที่ห้ามมิให้ฟ้อง และ โดยเหตุที่ผู้ล้มละลายไม่มีอำนาจจัดการ ทส. แต่เป็นอำนาจของจพท.ตามม.๒๒(๑)(๓) หนี้ที่ต้องโอนกรรมสิทธิ์ ที่ดินก็เกิดขึ้นก่อนศาลมีคำสั่งพท. จก.จึงฟ้องจล.ในฐานะจพท.ของ ผู้ล้มละลายให้โอนกรรมสิทธิ์ที่ดินแก่จก.ได้ การที่จล.ปฏิเสธสิทธิของจก. โดยตั้งยกคำร้องของจก.ที่ขอให้โอนกรรมสิทธิ์ที่ดิน มีผลเป็นการโต้แย้ง สิทธิของจก. และการที่จก.ยื่นฟ้องจล.ต่อศ.ชั้นต้นเป็นคดีนี้ก็มีใช่เป็นการ ร้องขอเพื่อให้กลับคำวินิจฉัยของจพท.ตามม.๑๔๖ ทั้งมิใช่เป็นการร้อง ขอให้ปล่อยทรัพย์สินที่ยึดไว้โดยจพท. คดีของจก.จึงไม่อยู่ในบังคับที่จะต้อง ดำเนินการในคดีล้มละลาย จก. จึงมีอำนาจฟ้องคดีนี้

หมวด ๖ อำนาจศาลและกระบวนการพิจารณาคดีล้มละลาย

๓. ม. ๑๕๘ การร้องขอตีพิมพ์ในคดีล้มละลาย

- การร้องขอตีพิมพ์ในคดีล้มละลายต้องยื่นคัดค้านต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ก่อน จะยื่นคำร้องขอต่อศาลทันทีไม่ได้ (๒๗๕๕/๕๕)
- ถ้าจพท.สอบสวนแล้วมีคำสั่งให้ถอนการยึด เจ้าหนี้ซึ่งไม่เห็นด้วยมีสิทธิร้องคัดค้านได้ตามม.๑๔๖ (๕๕๓/๐๕)
- คฎ. ฎ. ๑๑๑๘/๖๐, ๑๒๔๑/๖๐ และ ๕๖๗๕/๖๐ ในหนังสือคำอธิบาย (พิมพ์ครั้งที่ ๕) หน้า ๓๘๑ – ๓๘๓ ประกอบ

ข้อสอบ สมัย ๕๔

ศาลพิพากษาให้บริษัท ร. จำเลย ล้มละลาย จพท.นำทรัพย์สินของจล. ออกขายและแบ่งทรัพย์สินจำเลยครั้งที่สุดพร้อมทำรายงานแสดงกิจการ และบัญชีรับจ่ายในคดีล้มละลายยื่นต่อศาลและขอให้ศาลสั่งปิดคดี ศาลมี คำสั่งปิดคดีเมื่อวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๓๘ ต่อมาวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๕๐ ศาลมีคำสั่งให้เปิดคดีตามที่จพท.รายงาน เนื่องจากโจทก์มีหลักฐานเชื่อได้ว่าจำเลยมีทรัพย์สินขึ้นใหม่

ให้วินิจฉัยว่า คำสั่งศาลให้เปิดคดีดังกล่าวชอบหรือไม่

ธงคำตอบ สมัย ๕๘

- แม้จพท.จะได้แบ่งทรัพย์สินครั้งสุดท้ายและศาลมีคำสั่งปิดคดีเกิน ๑๐ ปีแล้ว อันจะเป็นเหตุให้ผู้มีส่วนได้เสียหรือจพท.มีคำขอและศาลมีอำนาจสั่งยกเลิกการล้มละลายได้ตามม.๑๓๕(๔) ก็ตาม แต่เมื่อศาลยังไม่ได้มีคำสั่งยกเลิกการล้มละลาย จำเลยก็ยังเป็นบุคคลล้มละลายอยู่ และคำสั่งปิดคดีมีผลตามม. ๑๓๔ ว.หนึ่ง คือ เพียงให้ระงับการจัดการต่างๆ ไว้ แต่ไม่ทำให้คดีล้มละลายสิ้นสุด ดังนั้น ทรัพย์สินที่ได้มาก่อนที่พ้นจากภาวะการล้มละลายย่อมเป็นทรัพย์สินในคดีล้มละลาย อันอาจแบ่งแก่เจ้าหนี้ได้ตามม.๑๐๘ จพท. จึงชอบที่จะขอให้ศาลเปิดคดีเพื่อจัดการทรัพย์สินของจล.ต่อไปตามม.๑๓๔ ว.สอง
- ดังนั้น คำสั่งศาลที่ให้เปิดคดีจึงชอบด้วยกฎหมายแล้ว (๗๗๘๖/๔๘)

ข้อสอบ สมัย ๖๐

ศาลล้มมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของนายสุเทพเด็ดขาด นายสุเทพยื่นคำชี้แจงต่อจพท.ว่า นายสุเทพในฐานะเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาของนายเฉลิมได้นำยี่ห้อที่ดินมีโฉนด ๑ แปลงของนายเฉลิม แต่นายฉลาดยื่นคำร้องจัดทรัพย์อ้างว่าที่ดินแปลงดังกล่าวเป็นของตน ขอให้ปล่อยทรัพย์ที่ยึด ศาลในคดีแพ่งพิจารณาแล้วเห็นว่าที่ดินเป็นของนายฉลาด จึงให้ปล่อยทรัพย์ที่ยึดคดีอยู่ในระหว่างระยะเวลาขึ้นอุทธรณ์ ขอให้ จพท ยื่นอุทธรณ์ต่อไป จพท พิจารณายานหลักฐานแล้วเห็นชอบด้วยกับเหตุผลของศาล และมีคำสั่งไม่อุทธรณ์คดีร้องจัดทรัพย์ดังกล่าว

ให้วินิจฉัยว่า การที่จพท มีคำสั่งไม่อุทธรณ์คดีร้องจัดทรัพย์โดยไม่ได้ขอความเห็นชอบของที่ประชุมเจ้าหนี้ขึ้นชอบด้วยกฎหมายหรือไม่

ธงคำตอบ สมัย ๖๐

- (๓๒๖๐/๓๕ และ ๔๒๓๐/๔๘) จพท.ทำชอบแล้ว
เขียนตัวบท ม. ๒๒ (๓) และ ๒๕ ก่อน คดีที่นายสุเทพนำยี่ดทรัพย์สิน
ของนายเฉลิมลูกหนี้ตามคำพิพากษาออกขายทอดตลาดเพื่อนำเงินมา
ชำระหนี้และมีนายฉลาครองจัดทรัพย์ เช่นนี้ ถือว่าเป็นคดีเกี่ยวกับทส.
ของนายสุเทพซึ่งถูกพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดจึงอยู่ในอำนาจจพท.ตาม ม.
๒๒(๓) และ ๒๕ การที่จพท.จะอุทธรณ์คำสั่งศาลในคดีร้องจัดทรัพย์
นั้นต่อไปหรือไม่ย่อมเป็นอำนาจของจพท.อันที่จะดุลพินิจเพื่อก่อให้เกิด
ประโยชน์แก่กองทรัพย์สินของนายสุเทพลูกหนี้ กรณีหาใช่เป็นการ
สละสิทธิหรือการเริ่มต้นฟ้องคดีใหม่หรือถอนฟ้องคดีแพ่งเกี่ยวกับ
ทรัพย์สินในคดีล้มละลายที่จพท.จะกระทำได้อีกต่อเมื่อได้รับความเห็นชอบ
ของที่ประชุมเจ้าหนี้ก่อนตาม ม. ๑๔๕(๓) และ (๔) ประกอบม. ๔๑

ข้อสอบ สมัย ๖๑

นายแดงเป็นจก.ฟ้องจพท.ของนายคำต่อศาลแพ่งว่า จก.ทำสัญญาจะซื้อที่ดินบางส่วน เนื้อที่ ๕๐ ตร.วา ของที่ดินมีโฉนดจากนายคำในราคา ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท จก.ชำระราคาที่ดินให้แก่นายคำครบถ้วนแล้วในวันทำสัญญา และนายคำตกลงจะจดทะเบียน โอนกรรมสิทธิ์ที่ดินให้แก่จก.เมื่อแบ่งแยกโฉนดที่ดินเรียบร้อยแล้ว แต่เมื่อแบ่งแยกโฉนดที่ดินเสร็จ นายคำถูกศาลล้มละลายกลางสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดเสียก่อน จก.จึงยื่นคำขอต่อจำเลยให้ปฏิบัติตามสัญญาแทนนายคำ แต่จล.สั่งยกคำขอเพราะไม่เชื่อพยานหลักฐานจก. ขอศาลพิพากษาบังคับให้จล.จดทะเบียน โอนกรรมสิทธิ์ที่ดินดังกล่าวให้แก่จก.ตามสัญญา หากไม่ปฏิบัติตามให้ถือเอาคำพิพากษาของศาลแทนการแสดงเจตนา

ข้อสอบ สมัย ๖๑ (ต่อ)

ศาลแพ่งตรวจคำฟ้องของจก.แล้วมีคำสั่งว่า การที่จล.ซึ่งเป็นจพท.ของ นายคำมีคำสั่งปฏิเสธไม่โอนที่ดินให้แก่จก.ตามสัญญา หากจก.ได้รับความเสียหายก็ชอบที่จะไปยื่นคำร้องต่อศาลในคดีล้มละลาย เพื่อมีคำวินิจฉัยต่อไปมิใช่มาฟ้องยังศาลอื่น จึงไม่รับฟ้อง คืนค่าขึ้นศาลทั้งหมด ให้แก่โจทก์

ให้วินิจฉัยว่า คำสั่งศาลแพ่งที่ไม่รับฟ้องของโจทก์ชอบด้วย กฎหมายหรือไม่

ธงคำตอบ สมัย ๖๑

- เขียน ม. ๒๖ และ ๒๗ ก่อน ห้ามฟ้องคดีแพ่งฯ แต่ก็ห้ามเฉพาะหนี้เงิน
- หนี้ตามฟ้องมิใช่หนี้เงินจึงหาได้อยู่ในบังคับที่ห้ามมิให้ฟ้องแต่อย่างใดไม่
- การที่จล.ในฐานะจพท.ของนายคำซึ่งมีอำนาจแต่ผู้เดียวที่จะจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้หรือกระทำการที่จำเป็นเพื่อให้กิจการของลูกหนี้ที่ค้างอยู่เสร็จสิ้นไปตามม.๒๒(๑) ปฏิเสธสิทธิของจก.โดยยกคำขอของจก.ย่อมมีผลเป็นการโต้แย้งสิทธิของจก.ตามปวิพ.ม.๕๕ จก.จึงมีอำนาจฟ้องจล. เป็นคดีแพ่งคดีนี้ได้

ธงคำตอบ สมัย ๖๑ (ต่อ)

- การที่โจทก์ยื่นฟ้องจำเลยต่อศาลแพ่งก็มีใช้การร้องขอต่อศาลเพื่อให้กลับหรือแก้ไขคำวินิจฉัยของจพท.ตามม. ๑๔๖ คดีของจก.จึงไม่อยู่ในบังคับที่จะต้องดำเนินการในคดีล้มละลาย ดังนั้น คำสั่งศาลแพ่งที่ไม่รับฟ้องของโจทก์จึงไม่ชอบด้วยกฎหมาย (เทียบ ๖๘๖/๒๕๕๑)

คำอธิบาย กฎหมายล้มละลาย

พิมพ์ครั้งที่

๙

- การดำเนินคดีล้มละลาย
- กระบวนการพิจารณาเกี่ยวกับการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ รวมทั้งลูกหนี้ที่เป็นวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (ปรับปรุงแก้ไขตามพระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๖๑)

ชีพ จุลมนต์

อดีตประธานศาลฎีกา

ดร.กนก จุลมนต์

ผู้พิพากษาศาลชั้นต้น

ประจำสำนักประธานศาลฎีกา

ภาษาอังกฤษ สำหรับ นักกฎหมาย

English for Lawyers

สำหรับนิสิตนักศึกษากฎหมายทุกระดับรวมทั้งชั้นเนติบัณฑิตและ
ผู้เตรียมตัวสอบเข้ารับราชการในตำแหน่งผู้ช่วยผู้พิพากษาและอัยการ
ผู้ช่วยทุกสนาม

ดร.กนก จุลมนต์
ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลประจำกองผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกา
ดร.สุรชาติพย์ จุลมนต์ ทศนชัยกุล
ผู้พิพากษาศาลชั้นต้นประจำกองผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกา

คำนำ

(พิมพ์ครั้งที่ 6)

การพิมพ์ครั้งที่ 6 ผู้เขียนทั้งสองได้เพิ่มเติมเนื้อหา ได้แก่

- 1) ข้อสอบภาษาอังกฤษสำหรับนักกฎหมายความรู้ชั้นเนติบัณฑิต สมัยที่ 77 (สอบวันที่ 6 เมษายน 2568)
- 2) ข้อสอบภาษาอังกฤษสำหรับนักกฎหมายความรู้ชั้นเนติบัณฑิต สมัยที่ 76 (สอบวันที่ 7 เมษายน 2567)
- 3) ข้อสอบแปลภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษผู้ช่วยผู้พิพากษา (สนามใหญ่) (สอบวันที่ 6 กรกฎาคม 2568)
- 4) ข้อสอบแปลภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยผู้ช่วยผู้พิพากษา (สนามเล็ก) (สอบวันที่ 8 มีนาคม 2568)
- 5) ข้อสอบแปลภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษผู้ช่วยผู้พิพากษา (สนามเล็ก) (สอบวันที่ 8 มีนาคม 2568)
- 6) ข้อสอบการอ่านจับใจความผู้ช่วยผู้พิพากษา (สนามเล็ก) (สอบวันที่ 8 มีนาคม 2568)
- 7) ข้อสอบแปลภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยผู้ช่วยผู้พิพากษา (สนามใหญ่) (สอบวันที่ 3 พฤศจิกายน 2567)
- 8) ข้อสอบแปลภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษผู้ช่วยผู้พิพากษา (สนามใหญ่) (สอบวันที่ 3 พฤศจิกายน 2567)
- 9) ข้อสอบการอ่านจับใจความผู้ช่วยผู้พิพากษา (สนามเล็ก) (สอบวันที่ 16 มิถุนายน 2567)
- 10) ข้อสอบแปลภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษผู้ช่วยผู้พิพากษา (สนามเล็ก) (สอบวันที่ 16 มิถุนายน 2567)
- 11) ข้อสอบแปลภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยผู้ช่วยผู้พิพากษา (สนามใหญ่) (สอบวันที่ 2 มีนาคม 2567)

ทั้งได้แก้ไขเพิ่มเติมเนื้อหาเดิมจากการพิมพ์ครั้งก่อนด้วย

ผู้เขียนทั้งสองคนหวังเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสือเล่มนี้จะเป็นทางเลือกหนึ่งสำหรับการศึกษาวิชาภาษาอังกฤษสำหรับนักกฎหมายที่มีส่วนช่วยให้นิติศาสตราจารย์ นักศึกษา และผู้เตรียมตัวสอบวิชาภาษาอังกฤษในสนามต่างๆ สามารถทำความเข้าใจข้อสอบข้อนี้ได้ดีและสอบผ่านการสอบคัดเลือกหรือการทดสอบความรู้ในสนามต่างๆ ตามที่ผู้ใช้หนังสือเล่มนี้ตั้งเป้าหมายไว้

ดร.กนก จุลมนต์ และ ดร.สุธาธิพย์ จุลมนต์ ทัศนชัยกุล
28 พฤศจิกายน 2568

ร้านจำหน่ายหนังสือภาษาอังกฤษสำหรับนักกฎหมาย

๑. ศูนย์หนังสือเนติบัณฑิตยสภา <https://bookstore.thethaibar.or.th>

๒. ร้านหนังสือกฎหมาย by the content

<https://www.facebook.com/tclawbook>

๓. ร้านหนังสือ Attorney285

<https://www.facebook.com/share/1CxymwW3xH/?mibextid=wwXIfr>

๔. ร้านปณราชช <https://www.facebook.com/pn.rach.ch.pn.rach.ch>

๕. ร้านอินเตอร์บุ๊ก อยู่ในโรงอาหารศาลรัชดา (ใต้อาคารจอดรถ)

<https://www.facebook.com/inter.bks>

ร้านที่ ๒ และ ๓ วางขายบน Shopee มีส่วนลดเพิ่มเติม